

Slovenski dom

Štev. 9.

V Ljubljani, četrtek 13. januarja 1938.

Leto III.

Kaj bodo sklepali državniki na zasedanju ZN v Ženevi:

Zveza narodov prizna Abesinijo Italiji!

London, 13. januarja. o. Angleški tisk pri-
naša v poročilih o prihodnjem zasedanju Zveze
narodov novico, da bodo državniki, ki se bodo
zbrali tedaj v Ženevi, razpravljali o priznanju
italijanske zasedbe Abesinije po članicah Zveze
narodov. Na zasedanju samem najbrž javno ne
bo prišlo do razpravljanja o tem, pač pa se bodo
državniki skušali sporazumeti v zasebnih raz-
govorih, nakar bo Zveza narodov priporočila
vsem svojim članicam, naj priznajo Italiji pra-
vico do Abesinije dejansko, to se pravi tako, da
imenujejo nove diplomatske zastopnike v Rimu.
ki nagovore pri nastopnem sprejemu italijan-
skega vladarja kot kralja in cesarja. Večina
vplivnejših članic Zveze narodov je za tako re-
šitev spora med Italijo in Zvezo narodov. Zveza
je z izstopom Italije, ki spada med ustanovitve-
ljice te ustanove, izgubila veliko vpliva in ugla-
da. Da do priznanja po Zvezi narodov že ni pri-
šlo, so bile krive spletke sovjetske diplomacije in
nasprotovanje vlade francoske ljudske fronte.
Verjetno je, da bodo severnoevropske države,
podpisnice tako zvanega sporazuma v Oslu, dale
v Ženevi skupno izjavo, v kateri bodo zahtevale
priznanje italijanske osvojitve in povedale, da
italijanska oblast v Abesiniji priznavajo vse
skupaj dejansko in pravno.

Zaradi teh vesti je zelo razburjen bivši abe-
sinski cesar, ki je poslal svojega nekdanjega po-
slanika v Londonu Martina v angleško zunanje
ministrstvo, da protestira proti temu priznanju.
Poslanika je sprejel lord Cadogan. O njunem
razgovoru ni izšlo nobeno poročilo. Poslanik
Martin je dejal, da bivši abesinski cesar popol-
noma zaupa angleški zunanji politiki.

Dalje piše londonski tisk, da je okolica pred-
sednika angleške vlade Chamberlaina naklonje-
na misli o priznanju italijanske zasedbe po Zve-
zi narodov, ker upajo, da bo potem Italija po-
stala popustljivejša in jo bo mogoče pridobiti za
sodelovanje v Evropi. Končna angleška odločitev
zavisi seveda od raznih dejstev, med drugim tudi
od dogovora s Francijo. Treba je pa tudi zlomiti
odpor zunanjega ministra Edena, ki je do Italije
neizprosen.

Skupna izjava Anglije in Francije

Pariz, 13. jan. o. Angleška in francoska vlada
bosta na zasedanju Zveze narodov dali skupno
slovesno izjavo, v kateri bosta izrazili svojo zve-
stobo tej ustanovi in svojo pomoč za njene odlo-
čitve. Tako izjava je potrebna, da se dvigne ugled

Zveze narodov in zaupanje vanjo. Male države so
zaradi dogodkov v zadnjih dveh letih to zaupanje
docela izgubile in se skušajo zavarovati proti vojni
same z dvostranskimi pogodbami. Tudi ni malim
državam več do tega, da bi se iz zvestobe do Zve-
ze narodov izpostavljale gospodarski škodi za ko-
risti velesil, kakor se je to zgodilo ob sankcijah
proti Italiji. Francosko angleška izjava se bo na-
našala tudi na vprašanje sankcij, ki jih za v bo-
doče nameravajo odpraviti.

Amerika odklanja priznanje

Washington, 13. jan. AA. Havas: Tukajšnji
uradni krogi izjavljajo, da ni prišlo do sklenitve
trgovinskih pogodb med Italijo in USA iz teh
razlogov:

1. italijanska vlada je želela, da se naj za
novo pogodbo pogaja grof Ciano v imenu italijan-
skega kralja in abesinskega cesarja, to je, da
prizna italijansko pravico do Abesinije;

2. italijanska vlada je odbila odpravo nadzor-
stva nad trgovino.

Trenutno se trgovinski odnosi med obema
državama urejajo po začasnem sporazumu, ki je
bil podpisan v Rimu. Ameriško zunanje ministr-
stvo še ni objavilo ničesar o nadaljnjih pogajanjih
z Italijo.

Vesti 13. januarja

Angleška čezmorska trgovina je prinesla an-
gleškemu gospodarstvu lani 102.965.000 funtov šter-
lingov, to je 25.950 milijonov dinarjev, in je zelo
narasla v primeri z lanskim letom.

Italijanski minister za javna dela Cobolli-Gigli
nadzoruje zdaj gradnjo cest v Abesiniji, ogledal
pa si bo javna dela tudi v ostali italijanski Afriki.

Vse judovske igralke in igralce bodo odpustili
iz romunskih gledališč. Judom prijazni listi v Ev-
ropi pravijo, da bo s tem konec romunske umet-
nosti.

Angleški vojni minister Hore Belisha je včeraj
odpotoval na pregled angleških vojaških oporišč
na severnem Irskem.

Francoski notranji minister je izjavil, da je
njegova policija prišla v zvezi s kapucarsko afero
tudi neznane morilce, ki so lani junija ubili ita-
lijansko bogataša Rosellija, čeprav je takrat ves
tisk pisal, da so Rosellija ubili agenti komunistov,
ker sta odtegnila denarno podporo komunističnim
in protifašističnim organizacijam ter se hotela vr-
niti v Italijo. Zdi se, da bi vlada ljudske fronte
rada iz kapucarske zadeve le nekaj naredila in
zakrila dejstvo, da se komunistične oborožene or-
ganizacije pripravljajo na državni udar.

Salomonsko sodbijo je izrekel predsednik na-
ve romunske vlade Goga glede izhajanja judov-
skih listov, zaradi česar je pri njem posredovalo
odposlanstvo judovske stranke. Goga je dejal,
da bodo listi lahko izhajali, toda v judovskem,
to se pravi, hebrejskem jeziku, ne v romunščini,
in pa pod pogojem, da se ne bodo mešali v ro-
munsko notranje zadeve.

Francoski zunanji minister Delbos je spre-
jel našega poslanika v Parizu Puriča

Pri volitvah v predsedstvo francoske poslan-
ske zbornice je komunistični kandidat za pod-
predsednika Ducloux dobil premočan glasov, ker je
precej vladnih poslancev, članov ljudske fronte,
glasovalo proti komunistični kandidaturi. Za-
radi tega je med ljudsko fronto veliko razburja-
nje.

Ves evropski tisk se bavi z govorom nemške-
ga kanclerja Hitlerja ob novoletnem diplomati-
skem sprejemu, v katerem je dejal, da je cilj
nemške politike mir.

Ameriški predsednik Roosevelt je sklical
sestaneke najuglednejših gospodarskih zastopni-
kov. Sestanek je v zvezi z Rooseveltovo bojno
napovedjo večkapitalu.

Zahvalno spomenico grškemu narodu je ob-
javil kralj Jurij II., v kateri daje priznanje svo-
jemu ljudstvu za prisrčne manifestacije ob pre-
stolonasledniški poroki.

Romunski prestolonaslednik je srečno do-
potoval iz Aten v Bukarešto.

O svojem svetovnem gospodarskem načrtu
in o ozdravitvi svetovnega gospodarstva bo prvič
javno predaval bivši belgijski predsednik van
Zeeland v društvu angleških časnikaarjev v Lon-
donu.

Obisk madžarskega regenta na Poljskem vsi
varšavski listi navdušeno pozdravljajo in pra-
vijo, da je ta obisk izraz 100 letnega prijatelj-
stva med poljskim in madžarskim narodom.

250 m pod morje so se spustili potapljači z
italijanske potapljaške ladje »Titanic« v prista-
nišču Spezi. Največja globina, ki so jo potap-
ljači dosedaj dosegli, je bila 150 m.

Japonski državni dolg je znašal konec lan-
skega leta skoraj 12 milijard jenov, to je, čez
100 milijard dinarjev. Blagoslov vojne!

240 pozdravnih strelcev je določenih za vesel
dogodek v holandski prestolonasledniški hiši, če
bi se primerilo, da bi princesa Julijana povila
dvojčke. Če bo dobila sinčka, bo prebivalstvo
holandske prestolnice slišalo 102 strela, če pa
hčerko pa le 58 strelcev.

Z letali dovažajo živec na estonski otok Runo
že od božiča, ker je led na Vzhodnem morju
onemogočil vse zveze.

Turški zunanji minister Ruđi Aras bo mar-
ca odpotoval v Egipt, da pridobi egiptovsko vla-
do za morebitni pristop pri zvezi prednjeazijs-
skih držav.

Pomen Zveze narodov je zelo padel zaradi
izstopa Italije iz te ustanove. To je dejal norve-
ški kralj Haakon v prestolni besedi ob začetku
sej norveških poslanske zbornice.

Glavni tajnik Zveze narodov Avenol je imel
v Parizu včeraj več sestankov s francoskimi držav-
ničarji. Sestanki so se nanašali na prihodnjo
sejo Zveze narodov.

Tovorni avto se je zalezel v brzovlak blizu
Hamburga. Trije ljudje so se vozili v avtomobi-
lu in so bili mrtvi, vlak pa ni mogel naprej,
ker je avto v silnem zaletu poškodoval loko-
motivo.

Za ustanovitev nove vsearabske države pod angleško vrhovno oblastjo

Kairo, 13. januarja. o. Včeraj je odpotoval v
London bivši iraški zunanji minister Muri paša,
ki nosi s seboj nov predlog za rešitev arabskega
vprašanja v Palestini in drugod. Nuri paša je imel
pred odhodom razgovore z arabskimi voditelji po
raznih državah, med drugim z izgnanim vodjem
palestinskih Arabcev Auini bejem ter z jeruzalems-
kim velikim muftijem, ki sta oba v Siriji.

Po tem načrtu naj bi Anglija omogočila usta-
novitev arabskega kraljstva, v katero bi se zdru-
žile Palestina, Transjordanija in Irak. Vlada tega
kraljstva bi bil iraški kralj Feisal. To arabsko
kraljestvo bi se podredilo vrhovni oblasti Anglije
in dobilo v angleški svetovni državi položaj do-
minion. Pozneje naj bi se v eno politično celoto
pod angleško oblastjo združile še vse druge po-
krajine, kjer prebivajo Arabci, tako Arabija in
Jemen.

S tako rešitvijo palestinskega odnosno arab-
skega vprašanja bi Anglija svojo svetovno moč
neverjetno utrdila, saj bi si na mah spet pridobi-
la simpatije vsega arabskega in mohamedan-
skega sveta, ki jih je zadnje čase zaradi Palestine
izgubila. Nova arabska država bi imela za vla-
danje pomoč v angleških svetovalcih, bila bi pa v
svojih notranjih zadevah docela neodvisna. Anglija
bi morala pristati na to, da bi vlada te nove
države lahko reševala judovsko vprašanje v Pa-
lestini tako, kakor si žele Arabci.

Ta načrt ni nič novega, saj je podobnega iz-
delal že glasoviti polkovnik Lawrence med sve-
tovno vojno, ko je za njim pridobil Arabce za na-
stop proti Turčiji, kar je odločilno vplivalo na
izid svetovne vojne. S sprejetjem tega načrta je
Anglija samo izpolnila obljubo, ki jo je dala tedaj
Arabeem glede ustanovitve velike arabske države.

Ogromna utrjevalna dela v Singapouru in južnoafriški obali

Anglija se pripravlja na spopad z Vzhodom

London, 13. jan. o. Se ta mesec bodo končana
ogromna utrjevalna dela okrog angleškega pomor-
skega oporišča Singapur na južnem koncu malaj-
skega polotoka. To oporišče pomeni glavno sre-
dišče za angleško brodovje na Daljnem vzhodu.
Utrjevalna dela so veljala nad sedem milijonov
funtov in so spremenila Singapur v največjo trd-
njava na svetu poleg Gibraltarja. Utrditve je bila
potrebna zaradi vsebolj rastoče japonske nevar-
nosti na Daljnem vzhodu. Ta utrjevalna dela ter
mnogostopnost brodovja priča o tem, da tudi Anglija
računa z odločilnim spopadom med Vzhodom in
Zahodom v Aziji, katerega je napovedal pred
kratkim japonski zunanji minister.

Za zagotovitev zveze z Daljnim vzhodom po
morju izven sivega prekopa, je Anglija začela
velika utrjevalna dela tudi na jugu Afrike, ki naj
povečajo varnost zasilne poti na Daljni vzhod okoli
ritča Dobre nade. Podobna dela namerava vlada
izvesti v luki Freetown v Sierri Leonei. Tako vsaj
trdi Reuterjev pomorski dopisnik. Pri teh delih
tudi za povečanje rezerv kuriva. Dalje poro-
čajo iz Freetowna, da se bo tja ponovno vrnila
redna garnizija in da bodo obrežno obrambo mo-

dernizirali. Tudi capetownsko pristanišče mislijo
zavarovati pred napadi z morja. Tudi se bo luka
znatno razširila z južne strani. Abesinska vojna
je pripomogla k pospešitvi teh del, ker mnogo
ladji, ki so takrat spremenile smer plovbe, še zdaj
vozijo po tej novi poti okoli ritča Dobre nade in
razkladajo dopolnilni tovor v starih napravah ca-
petownske luke.

Romunski Judje brez političnih pravic

Bukarešta, 13. jan. m. Ukrepi, ki jih bo v
kratkem izdala proti Judom romunska vlada glede
revizije državljanstva, bodo zadeli približno 300
tisec Judov. Njim bo odvzeto romunsko držav-
ljanstvo, s tem pa tudi vse politične pravice. Temu
pregledu državljanstva bodo zapadli predvsem
tisti Judje, ki so postali romunski državljani po
letu 1914, dalje oni, ki so se v Romuniji protiza-
konito znašli po svetovni vojni, po rusko-poljski
vojni, po padcu komunistične vlade Bele Kuna na
Madžarskem in po prihodu nacionalno socialistične
vlade v Nemčiji.

Poročila s španskih bojišč

V Teruelu divjajo še hudi boji

Sevilja, 13. januarja. AA. (Havas.) General
Queipo de Llano je potrdil po radiu, da imajo
nacionalistične čete na turselski fronti dovolj
hrane in orožja. Ker se je polkovnik Reya pred-
dal, je sovražnik v mestu lahko zavzel važna
obrambna poslopja. Vendar pa se borbe v Te-
ruelu nadaljujejo, ker nacionalisti raje umirajo
kot pa da bi se predali.

Vrhovno poveljstvo nacionalistov sporoča,
da je sovražni napad na turselski fronti odbit in
da so nacionalistične čete popravile svoje po-
stojanke. Na drugih frontah ni bilo nič novega.

Bombe na Barcelono

London, 13. januarja. AA. (DNB.) Po poro-
čilih iz Barcelone je neka nacionalistična eska-
drila bombardirala sinoči razne vojaške objekte
v Barceloni in njeni neposredni okolici. Bom-
bardiranje je po teh poročilih terjalo smrt kakš-
nih 20 ljudi.

Po vestih iz Alicanta je včeraj okoli poldne
neka neznana podmornica torpedirala nizozem-
ski parnik Haueak in nato izginila. Ribiči so s
svojimi čolni odhiteli na pomoč in rešili posadko.
Parnik je bil napaden 48 milj pred Valencijo in
sicer nedaleč od ritča Sv. Antona med Valencijo
in Alicantom.

Uspeh pred Madridom

San Sebastian, 13. januarja. AA. (Stefani.)
Po poročilih z madridske fronte se je pri pod-
zemeljskih operacijah v tem delu bojišča posre-
dil nacionalistom zadnje čase sijajen uspeh v
okolju vseučiliške klinike. Nacionalisti so ute-
gnili zažgati svojo protimino nekaj ur, preden je

eksplozirala sovražna mina. Postojanka rdečih je
zletela v zrak, nacionalisti so jo pa takoj nato
zavzeli.

Važni sklepi sestanka Rimske zveze v Budimpešti:

Avstrija in Madžarska priznata generala Franca

Madžarska se oboroži in sporazume z Romunijo

Budimpešta, 13. januarja. d. Madžarski ti-
skovni urad poroča: Ob zaključku dvojne kon-
ference je bilo objavljeno naslednje poročilo:

1. Zunanji minister Italije grof Ciano, av-
strijski zvezni kancler dr. Schuschnigg, državni
podtajnik v zunanjem ministrstvu Schmidt, ma-
džarski ministrski predsednik Daranyi in ma-
džarski zunanji minister Kanya s ose sestali v
Budimpešti 10., 11. in 12. januarja, da bi se med
seboj posvetovali v skladu z rimskim spora-
zumom.

2. Predstavniki treh vlad so še enkrat z za-
dovoljstvom ugotovili koristne sadove in ugoden
razvoj rimskega sporazuma. Prav tako so po-
novno naglasili svojo skupno voljo, da v okviru
tega sporazuma okrepijo svojo politiko, gospo-
darsko delavnost in sodelovanje. V tem duhu so
zastopniki Avstrije in Madžarske izrazili svoje
zadovoljstvo nad tako tesnim sodelovanjem, ki
veže dve veliki prijateljski državi, Italijo in
Nemčijo, na ozi Rim-Berlin, ki je novo in po-
membno jamstvo za mir in obnovo. Zastopniki

Avstrije so razložili svojo politiko, ki sloni na
načelu rimskega sporazuma in na sporazumu
med Avstrijo in Nemčijo z dne 11. julija 1936.
Zastopniki Italije in Madžarske so izjavili, da so
popolnoma zadovoljni s takšno politiko.

3. Zastopniki Avstrije in Madžarske so po-
trdili svoje odločno nasprotovanje komunizmu
in s simpatijami pozdravili italijansko-nemško-
japonsko pogodbo proti Kominterni, ki sloni na
istih načelih. Naglasili so tudi svoje sklepe, da
se bodo z vsemi silami borili proti komunistični
propagandi v svojih državah.

4. Zastopniki Avstrije in Madžarske so spo-
ročili pristop Italije svoj sklep, da tudi for-
malno priznajo vlado generala Franca kot zaka-
nito vlado v Španiji in v vseh španskih kolonijah.

5. Zastopniki Madžarske in Avstrije so tudi
vzeli na znanje dejanje pravičnosti, ki je na pod-
lagi resnih razlogov italijansko vlado prisililo, da
zapusti Zvezo narodov. Obenem s tem so ugo-
tovali kako resne posledice bi imel sklep za cilje
in možnosti Zveze narodov in zato izjavljajo, da

Zveza narodov ne more in ne sme imeti značaj
ideološke skupine. Če bi se to zgodilo, tedaj si
Madžarska in Avstrija pridržujeta pravico, da na-
novo proučita svoje odnose do Zveze narodov.

6. Zastopniki Avstrije in Italije ponavljajo, da
njihovi vladi priznava Madžarski popolno enako-
pravnost glede oboroževanja. Zastopniki treh vlad
menijo, da je uresničenje teh načel zelo nujno.
Zastopniki Italije in Avstrije prav tako tudi iz-
javljajo, da njihovi vladi z velikim zanimanjem
sprejmeta razvoj odnosov med Madžarsko in
Romunijo. Prepričani so, da bo ugoden izid teh
pogajanj med Madžarsko in Romunijo precej
utrdil mir v podonavski Evropi.

7. Zastopniki treh vlad so proučili gospodar-
ski položaj ter se sporazumeli, da je treba z vse-
mi sredstvi ukrepati trgovino v teh treh državah
in na temelju določb, ki so bile sklenjene pred
nedavnim. Zastopniki naglašajo skupno voljo do
sodelovanja z vsemi državami, katerih politika teži
za mirom in boljšim razumevanjem med narodi.

Pomen trga za prehrano mesta

Ogromne številke v statistiki mariborskega tržnega nadzorstva

Maribor, 12. januarja.

Mariborsko tržno nadzorstvo je izdalo za zaključek leta statistiko prometa na mariborskem trgu. Iz nje je razviden ogromen promet in pomen trga za prehrano mesta, ki se ga meščani niti ne zavedajo, daji jih skoraj dnevno zanese pot čez trg in mimo njegovega pisanega in živahnega vrvenja. V statistiki manjkajo številke o prometu mesarskih stojnic. Tudi ni mogoče ugotoviti, kolikšne količine raznih živil so bile prinesene v prodajo in prodane ter se omejuje le na nekatere vrste živil, pri katerih je kontrola lažje izvedljiva. Je pa kljub tem pomankljivostim, ki so neizbežne, ta statistika izredno zanimiva.

Slaninariji in okoliški mesarji so pripeljali na Vojašniški trg skupno 3072 zaklanih svinj, 48 telet in 22 goved. Od teh števil odpadne na špoharje iz Zlatoličja 107 doma vzrejenih svinj, na špoharje iz Prepolj pa 93 doma vzrejenih in 8321 kupljenih svinj. Od kupljenih svinj jih odpade 15% na Slovenijo, 85% pa so jih kupili na Hrvaškem. Kakor je iz tega razvidno, se špoharstvo na Dravskem polju vedno bolj razvija v neke vrste posredovalno trgovino ter izgublja svoj prvotni namen, da bi kmetje na mestnih trgih spravljali v denar svinje domače reje. Zaradi tega je borba mariborskih mesarjev proti špoharjem razumljiva. Kmetje so spravili lani na trg 75.077 komadov perutnine in sicer 14.427 kokoši, 57.479 piščancev, 488 gosi, 1275 puranov, 1408 rac; drobnice je bilo: 1749 domačih zajcev, 325 kozličev in 17 jagnjet. Veliko je porabilo mesto tudi divjačine. V pretekli jeseni so Mariborčani popravili 440 srn, 4618 divjih zajcev, 3280 fazanov,

1781 jerebice in 29 kljunačev. Tudi potrošnja rib raste od leta do leta. Lani jih je bilo na trgu 13.698 kilogramov, od tega 10.950 morskih in 2718 sladkovodnih. Na trg je bilo dalje pripeljanih 2220 voz krompirja, 629 voz čebule in 281 voz zelja. Slednjim je bil jeseni trg zelo slabo založen, ker so večino pridelka uničile gosenice. Mnogo pripelje kmetje na trg tudi raznega žita, katerega kupujejo meščani za prehrano perutnine. Tako je bilo pripeljanih 772 vreč ajde, 433 vreč ječmena, 609 vreč koruze, 370 vreč ovs, 771 vreč prosa, 496 vreč pšenice, 456 vreč rži ter 600 vreč fižola. Maribor konzumira ogromne količine sadja. Lansko jesen so spravili kmetje na trg 3306 vozov raznovrstnega sadja, največ jabolk.

Ni pa glavna naloga tržnega nadzorstva v zbiranju statistike. Glavno delo urada se zrcali v kontroli živil, ki prihajajo v mesto na trg in v trgovinah v prodajo. Tržno nadzorstvo je lani odvzelo in preiskalo 327 vzorcev sumljivih živil, od tega 295 vzorcev mleka. Pri 148 vzorcih mleka je bil ugotovljen dodatek vode. Dalje je bilo odvzetih 24 vzorcev sumljivega masla, 21 vzorec od tega je bilo umetno barvanih ter je imelo preveč vode. Vrh tega je tržno nadzorstvo zaplenilo 180 kosov barvanega surovega masla, okrog 500 pokvarjenih jajc in 180 kosov peciva in kruha. Pregledalo je tudi vse mariborske gostinice in kavarne obrate ter je v primeru nedostatkov ukrenilo primerne korake. Na trgu je zaplenilo raznim mesarjem 635 kg raznovrstnega svežega mesa, ki ni bilo predpisno pregledano. Od tega je bilo oddano 10 kg konjaju, ker je izviralo od svinj, obolelih na svinjski kugi.

Samo še danes in jutri ob 16., 19-15 in 21-15
Petje, komični zapletljivi, humor, tako da se ljudje
kulično zabavajo
Prava dunajska opereta „Nočija iz Lonjumeau-a“

Smeh in zopet smeh! KINO
Kraljev tenor UNION
W. Eichberger, L. Slezak, L. English Telefon 22-21

Cesta Ljutomer-Štrigova bo še letos dokončana

Proračun Ljutomerskega cestnega odbora

Gornja Radgona, 12. januarja.

V torek, 11. januarja t. l., se je vršila v Ljutomeru seja okrajnega cestnega odbora. Sejo je vodil načelnik odbora banovinski svetnik Alojz Stuhar. V proračunu za l. 1938-39 znašajo izdatki 1.350.296 din, primanjiljaj se krije z 15% cestno doloži na neposredne davke. Dohodki znašajo s temi dokladi vred 1.350.296 din.

Za prihodnje proračunsko leto so predvidena naslednja važna dela: Poleg manjših preložitvev

raznih ovinkov se bo v tem letu dokončala cesta Ljutomer-Štrigova. Ta cesta je zelo potrebna, ker veže veliko Štrigovsko občino z ostalimi okraji. Nadalje so še v načrtu sledeča važnejša dela: Preložitve Grabiškega klanca, graditve banovinske ceste II. razreda Sv. Jurij-Kraljevi, podvozna cesta Radenci in preložitve dovodne ceste k železniški postaji Gornja Radgona. Stroški za vsa ta važna dela v prihodnjem proračunskem letu so predvideni na 286.000 din. Proračunska debata je bila zelo živahna.

Na naših tleh gospoduje tujec

Poglavje o izkoriščanju v vinjarstvu od strani Nemcev-inozemcev

Gornja Radgona, 12. januarja.

Tu in tam se slišijo govornice od strani razne napredne gospode, da je odveč sedanja borba proti Nemcem pri nas. Ti ljudje hočejo s temi zagovori pokazati širokoljubno nacionalno delo teh Nemcev za našo slovensko in jugoslovansko skupnost.

Da bo vsakomur, ki presoja drugače, vse jasno, navajamo nekaj primerov iz naše severne meje. Že meseca maja lani smo razpravljali v »Slovenskem domu« o ugotovitvah glede gospodarskega položaja inozemcev Nemcev, ki imajo pri nas ob meji svoje vinograde. V istem članku smo navajali, kakšen dobiček prinaša Nemcem trgovina z vinom, ki je pridelana pri nas. Danes pa dodajamo še nekaj obojanih vrednih ugotovitev. Po zanesljivih informacijah smo ugotovili, da plačajo nemški dvlastniki našim vinjarjem v sedanjem času pri najnaprednejšem delu za nošenje prsti dnevno po 5 dinarjev. Ob regulaciji spomladaj, za delo od 7 zjutraj do 6 zvečer pa mislijo plačevati delavce po 7.50 dinarjev. V zadnjem času, kakor tudi prejšnja leta so dobili od nemških gospodarjev naši vinjarji

prepovedi, da se ne smejo organizirati v svoji stanovski organizaciji v Vinčarski strokovni zvezi, katere sedež je v Ljutomeru. Vinčarska mladina ne sme sodelovati pri katoliških mladinskih organizacijah. Njih »kulturno« delo celo sega tako daleč, da prepovedujejo vinčarskim sinovom posejanje strokovnih vinčarskih tečajev. Tako imamo primere, da obiskujejo vinčarskim sinovom namenjene šole sinovi kmečkih posestnikov. Nemci dvlastniki nastopajo dandanes še bolj nasilno in brezobzirno kot pod bivšo Avstrijo. Nemci so pač prepričani, da z zatiranjem vinčarske stanovske organizacije in strokovne izobrazbe, svobodnejše udrihajo po hrbtih ubogih vinčarjev, ki ne najdejo izhoda iz tega pekla.

Potrebno je, da se za vinčarje zavzame oblast, da prepreči tako postopanje tujecev Nemcev, ki ne poznajo nobenih meja. Treba je pomisliti, da vinčarji uživajo enake državljanske pravice kot drugi stanovci ter bi bilo žalostno, če jih tuje izkorišča in izigrava kot sužnje. Tu naj se pokažejo tudi naša narodnoobrambna društva.

KINO SLOGA »DAMA V SIVEM«
Ljubljanski Dvor po znanem gledališkem komadu Müller-Puzike: 21.15. — Rezervirajte si vstopnice v predprodaji!
Danes premiera velenapetega kriminalnega v glavnih vlogah: Herman Speelmanns in Trude Marlen.
Cherlock-Holmes filma
(Die graue Dame)
»Delo neznanec«

Življenje v luči eudaimonizma

Predavanje dr. Albina Zalaznika v okviru Ljudske univerze v Ljubljani

Ljubljana, 13. januarja.

Sinoči je v filharmonični dvorani predaval v okviru Ljudske univerze prof. Albin Zalaznik o »Življenju v luči eudaimonizma. Predavatelj je na svojevrstnem, nekoliko humorističnem način orisal današnje pojmovanje življenja, kakor ga srečamo na ulici, v bolnišnici, gledališču ali na trgu. Vse to pa predstavlja samo kosček življenja, izsek tistega življenja, ki je našlo v delih slavnih filozofov svojo razlago. Na koncu vsega se vendarle človeku odpira vprašanje, čemu, odkod, kam in zakaj? Predavatelj je svoje nekoliko literarno zasnovano predavanje solil z raznimi citati slavnih zgodovinskih mož in mislecev, na kraju pa je prišel do dognanja, da bi bilo mogoče vso vsebino ogromnih knjižnic sveta in vse, kar se je na svetu godilo, dalo povedati in strniti v kratkem stavku, kajti vse to je bilo zaradi človeka, ki gleda vse dogajanje sveta v luči svoje osebnosti, svojega jaza ali subjekta. Ta stavek se glasi: Človek se je rodil, trpel in umrl. Mislec, kakor je bil Kant, je videl dve stvari, ki dajeta človeku misliti: zvezde na nebu in notranji moralni imperativ. Vse na svetu služi človeku. Vendar pa človek od vsega, kar doživlja v velikem oceanu, ki ga predstavlja njegova osebnost, teži samo za kapljico tega oceana, ki se imenuje sreča. Sreča, pa naj se imenuje že kakorkoli. Iz težnje po sreči se je rodila romantična življenja. In sreča je tisti cilj, ki daje človeškemu življenju smisel in pomen. Poldrugo uro je predavatelj govoril in na kraju naglasil, da bi iz tega poglavja lahko govorili do brezkončnosti. Predavanje, ki je bilo v marsičem po svojih izvirnih mislih in domislicah prav zabavno, je občinstvo sprejelo z odobravanjem, zlasti, ko je predavatelj naglasil, da more dati pravo zaslugo življenja in povedati njegov smisel samo: Bog.

Za smučarje so letos vpeljeni smučarski vlaki

Ljubljana, 12. januarja.

Kljub temu, da so bile prejšnje zime za smučanje dosi neugodne, so se vendar čule ponovne zahteve, naj se na gorenjski progi vpeljejo vlaki, ki bi bili smučarjem bolj ugodni, kakor vlaki, katerih vožnja red je sestavljen po potrebah drugega potujočega občinstva.

Letos se je Zvezi za tujski promet v Ljubljani posrečilo predložiti Direkciji državnih železnic na več anketah potrebe smučarskih krogov in je Direkcija državnih železnic s hvalevrednim razumevanjem osvojila nekatere od stavljenih predlogov. Tako je vpeljala ob sobotah zvečer priključek na gorenjski brzi vlak, kar omogoča smučarjem, da se istega večera pol ure pred polnočjo dosežejo na postajo Rateče-Planica, tudi če jim dnevno delo ne dovoljuje, da bi se poslužili večernega osebnega vlaka. Izredno ugodnost za smučarske kroge pa tvori nedeljski smučarski vlak, ki odhaja v nedeljo zjutraj ob 6 iz Ljubljane, vrača se pa iz Bohinjskega kota in iz Gorenjesavske doline ob 7 zvečer.

Dolžnost naših smučarskih krogov je, da se novo vpeljanih vlakov, ki so uvedeni na splošno željo smučarjev samih, v čim večjem številu poslužijo. Imenovane pridobitve so za smučarje res dragocene, čeprav marsikdo njihove vrednosti zdaj še niti ni znal presoditi. Tako se n. pr. oglašajo posamezni glasovi, katerim je večerni turistični vlak prepozno. Pomisliti pa je treba, da bodo kmalu postali dnevi daljši in da je vožnja red tega zadnjega vlaka namenjen vsem onim, ki leta in leta niso mogli uživati spomladanske smuke v polni meri, saj so morali zapuščati snežne poljane že ob času, ko je bila smuka najlepša in ko je sonce najlepše sijalo.

Filmi

»Kraljev tenor« (Kino Union). Film je doma iz dunajskih atelejev. To je po eni strani (napram atelejem v Neubabelsbergu) že odlika, ki za nas že nekaj pomeni. Nekaj prizorčkov iz francoskega dvora v osemnajstem stoletju je povezanih v idilično humoresko, ki prihaja v njej do izraza pristni dunajski humor in prav dobra igra Lea Slezaka in drugi. Film je za kratek smeh in za spremembo v programu. Drugačnega namena menda tudi nima. Nekaj pa ima, kar ga loči od nemškega šunda: namreč kolikor toliko velik kos naravnosti in nenaravnosti. Film ne koristi niti ne škodi.

Gasilci v Dobrniču in na Občinah

Dobrniče, 12. januarja.

Pred enajstimi leti v naši občini še ni bilo gasilcev in le komaj je prodrla misel, da je to potrebno. Pogosti požari so prisilili naše gospodarje k temu, da se organizira požarna obramba s sedežem v Dobrniču. Leta 1927. je res zrasel gasilski dom in kmalu nato smo kupili novo motorno brigadno. Gasilsko društvo je zaradi dobrega vodstva in drugih uvidnih ljudi zelo hitro napredovalo. Tako je ob svoji 10letnici (1937) kupilo novo prapor, nove čevli itd., ter razpolaga še z gotovim rezervnim kapitalom. Četa je dokaj disciplinirana in zato tudi spretna in izurjena. Svojo spretnost so gasilci imeli dostikrat priliko pokazati ob številnih požarih v Dobrniču leta 1936. Odlikovali so se pa tudi v raznih svojih tekmah in vajah.

Ko je bilo gasilsko društvo v Dobrniču urejeno, so se prebivalci gornjega dela občine odločili za novo gasilsko društvo in novi dom na Občinah. Tako je gasilski dom tudi zrasel. Gasilsko društvo ni bilo samostojno, temveč je bilo združeno z gasilskim društvom v Veliki Loki, odkoder so si tudi izposodili ročno brigadno. Pozneje se je društvo osamosvojilo in lani (1937) kupilo novo močno motorno brigadno.

Z Okrožnega urada

Ljubljana, 13. januarja.

Iz podatkov, ki jih je izdal Okrožni urad za zavarovanje delavcev, je razvidno, da je od lanskega do letošnjega decembra število zavarovanih delavcev naraslo za 6509, in tako letos doseglo razmeroma zelo visoko število 93.590 članov. Vendar pa so novembrske številke še dosti večje od decembrskih in je zato treba poudariti, da je število zavarovanih delavcev v zadnjem mesecu prav za prav precej padlo, in sicer za nič manj kot 5288 članov.

Bolnikov je imel Okrožni urad v decembru leta 1937. 2763, kar pomeni 68 več kot jih je bilo lansko leto v istem mesecu, njihov odstotek pa je manjši, kar bi se reklo, da so se zdravstvene razmere zboljšale.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je bila v decembru mesecu 33.84 din, t. j. za 1.28 din večja kot prejšnje leto. Celotna zavarovana mezda pa je ta mesec znašala 2.231.290 din, kar je 266.626 več kot predlanski december.

Odhod naših časnikarjev v Berlin

Pred obiskom dr. Stojadinovića v Nemčiji

Belgrad, 13. januarja. o. Sinoči je odpotovala v Berlin pod vodstvom šefa Osrednjega tiskovnega urada dr. Košte Lukovića skupina jugoslovanskih časnikarjev, ki bo spremljala predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića na njegovem uradnem obisku pri nemški vladi. Od ljubljanskih časnikarjev potuje v Berlin urednik Slovenca g. Drago Potočnik in glavni urednik »Jutrca« g. Virant.

Berlin, 13. januarja. AA. Sinoči sta prispela v Berlin gospa in g. v. Heeren, nemški poslanik v Belgradu, ki ostane v nemški prestolnici ves čas obiska, ki ga bo naredil predsednik jugoslovanske vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović v Nemčiji. Z njim sta prispela tudi nemški vojaški ataše v Belgradu general Faber in dr. Hribovšek, nemški tiskovni ataše v Belgradu.

Obenem z njim sta prispela v Berlin tudi ravnatelj agencije Avale Milan Stojimirović-Jovanović s političnim urednikom agencije dr. Vernjem.

Število brezposelnih vsak dan večje

Celje, 12. januarja.

Število brezposelnih v Celju stalno narašča. Od 1. do 10. januarja je število naraslo od 790 kar na 971 oseb. Navno se je prijavilo 209 brezposelnih. To je število, ki nas resno opominja, da je veliko število naših ljudi brez kruha, ki ga lahko zahtevajo ravno tako kot ga potrebuje vsak človek. Res je, da se celjska mestna občina na vse načine trudi, da zaposli delavce, ne more pa zapolniti tako velikega števila brezposelnih, saj prihaja v Celje vsak dan več teh ljudi, ki iščejo kruha, največ iz sosednjih občin. V Celju so namreč razne karitativne organizacije, ki dajejo majhne podpore. Borza dela in mestna občina dajeta tudi majhne podpore, vse to pa vabi lačne kruha v Celje, da si vsaj malo odpomorejo. Merodajne oblasti bi morale vsekakor drugače urediti socialni položaj. Majhne podpore niso zadostne za številne reveže, ki si s tem ničesar ne morejo odpomoci, pač pa se le marsikdo navadi, da raje hodi prosjači v mesto in prosit podpore, kot da bi delal za male kjarcarje. Vsaka občina, tudi najmanjša vsaka, bi naj skrbela za svoje brezposelne, država pa naj bi prispevala nekaj več za mnoge brezposelne in bi tudi n. pr. za naše ceste, ki naravnost kričijo po popravilih, žrtvovala dostojne voze, in vsi brezposelni bi imeli dovolj dela.

Celiske novice

Prva francoska prireditev v mestnem gledališču. Drevi ob 8 bodo uprizorili osmočlani osmočlke državne realne gimnazije prvo francosko prireditev v celjskem mestnem gledališču, in sicer veseligr »Ces dames aux chapeaux vertes«. Za igrce vlada med Celjani veliko zanimanje in je gledališče skoraj že razprodano. Predstavo obišče francoski konzul iz Ljubljane. Ljubitelji francoskega jezika vljudno vabljeni!

Vse pride na dan. Po 8 mesecih se je posrečilo celjski policiji, da je aretirala postrežnico Marijo K. iz Gaberja pri Celju, ki je aretira meseca maja lanskega leta ukradla na stanovanju Marije K., blaginjičarke na Trgu kralja Aleksandra iz zaprte omare in miznice 2500 din gotovine, zlato žensko uro, zlato zapesnitico, 5 prstanov, nekaj zlatnine in več zlatega in srebrnega starega avstrijskega denarja v skupni vrednosti nad 6000 din. Ukradeno zlatnino je dala v neko zagrebško zastavljalnico. Po raznih okolištnostih pa se je posrečilo nadzorniku policijskih agentov g. Savcu, da je prišel do neke listine, na podlagi katere je uvedel strogo preiskavo in aretirati Marijo K. Pri zaslišanju je priznala svoje dejanje, prav gotovo pa je imela pomočnika, katerega pa zaradi raznih okolištnosti, ker je že v zaporih, ne mara izdati. Oddali so jo okrajnemu sodišču.

300 letnica smrti velikega dubrovniskega pesnika Ivana Gundulića bodo slovesno praznovali v Dubrovniku 12. decembra. Proslava bodo organizirali v velikem stilu ter bodo na prostem priredili predstavo znane Gundulićeve drame »Dubravka«. Obenem bodo skušali doseči, da bo poštna uprava za to spominsko priliko izdala znamke z likom Gundulića.

Kandidati za senatorske volitve določeni

Belgrad, 13. januarja. m. Sinoči ob 9 je ožji glavni odbor JRZ dokončal svoje delo in določil kandidate za nove senatorje v vseh banovinah. Na isti seji so sprejeli tudi potrebne sklepe, ki so v zvezi s strankinim življenjem v posameznih banovinah. Po konferenci bo strankino tajništvo danes dopoldne izdalo posebno poročilo.

Belgrad, 13. jan. m. Sinoči se je vračal skozi Belgrad v Romunijo romunski prestolonaslednik Mihail. Na Topčiderski postaji je izstopil in napravil kratek obisk pri kraljici Mariji na dvoru na Dedinju. Dvorni val, s katerim se je vozilo tudi precej nemških in romunskih princem ter princezin, so nato zategnili na belgrajsko postajo, kjer je počakal, da se je princ Mihail vrnil z obiska pri kraljici Mariji. Preden je vlak odpeljal, se je prestolonaslednik Mihail nekaj časa razgovarjal z nemškimi in romunskimi princem v dvorski čakalnici. Okoli polnoči so ti visoki goste zapustili Belgrad ter se odpeljali deloma v Nemčijo, deloma pa v Romunijo, kamor se je odpeljal domov tudi prestolonaslednik Mihail.

Vesti iz Kranja

Kranj, 12. januarja.

Najlepši uspeh v letošnji živahni dramski sezoni je imelo Prosvetno društvo v Kranju z vprizoritvijo tragedije »Hasanaginice«, ki jo je uprizorilo v Ljudskem domu že trikrat in jo ponovi neprekinjeno v nedeljo 16. januarja popoldne ob 4 predvsem za one, ki zaradi velikega navela niso mogli ob zadnji vprizoritvi v dvorano. Vstopnice so dobe med tednom v trgovini g. Hinkota, v nedeljo dopoldne pa v knjižnici.

Križev pot na Gašteljskem in Jelenovem klanecu. Že v poletnih mesecih, ko so ceste suhe, živina težko vozi tovore po strmih Gašteljskem in Jelenovem klanecu, silno težavno pa je posebno sedaj, ko je cesta ledena. Kljub temu se mnogi ljudje težko nakladajo živini, tako da moramo vsak čas poslušati vpitje voznikov nad živino, ki kljub dobri volji ne more zvoziti na vrh klanca. Pogosto se zgodi, da obstane voz aredi ceste in se ne premakne nikamor, zadaj pa čakajo avtomobili in drugi voznički, kdaj si bodo opomogli konji in speljali voz vrh klanca. Graditelji nove ceste se dobro zaveda, da je stara cesta na Gaštelju že skoraj nemogoča, zato morajo delavci kljub zimi in mrazu vztrajati pri trdem delu nove ceste, ki bo prinesla odlašanje pešcem in voznikom. Na moderniziranje pa še vedno čaka Jelenov klanec.

Izpred obrtnega sodišča

Bolniški teden

France je bil delavec pri zidarskem mojstru. Imel je po 3.75 din na uro, delal je po 10 ur na dan. Od 6. do 13. avgusta je bil bolan; dne 14. avgusta mu je mojster za 14 dni pravilno odpovedal, vendar ga je pa že 20. avgusta, torej 7 dni pred potekom odpovedne dobe odpustil. Ta dan je mojster izplačal Francetu do tedaj zapadli zaslužek 208.88 din ter dal podpisati tipkano »Potrdilo: »Potrdilo, da sem prejel 208.88 din in izjavljam, da sem popolnoma izplačan in nimam ničesar več zahtevati iz kakršnegakoli naslova.« Takoj po podpisu tega lista je pa France zahteval odškodnino za bolniški teden 225 din in za predčasni odpust 250 din. Ker mojster ni hotel plačati, ga je France tožil. Pri razpravi se je izkazalo, da je bil predčasen odpust upravičen, ker je France v prepiru rekel, da je mojster v njegovih očeh smetel. Ker je to znatna žalitev, mu sodišče za odpust ni ničesar priznalo; pač pa mu je prisodilo bolnizmo za 6 delovnih dni, čeprav je podpisal izjavo, da nima ničesar več terjati. Ta izjava pa ni dovolj jasna; mojster je priznal, da pri podpisu o bolniškem tednu sploh ni bilo govora; če bi bil Francetu rekel, da se odpove tudi bolnizni, bi gotovo ne bil podpisal take izjave, saj se ni imel ničesar bati, bil je vendar že odpuščen. Taka odpoved je tudi nična in meče slabo luč na mojstra, ki zahteva od socialno šibkejšega človeka, da naj kaj takega podpisuje, kar ni res. Neverjetno je, da bi se delavec brez vsakega razloga, ne da bi pričakoval kako korist, kar na lepem odpovedal znesku 225 din v prid socialno močnejšemu človeku. Prizivno sodišče je potrdilo to sodbo.

Od tu in tam

Prvi sestanek jugoslovansko italijanske trgovinske komisije je bil včeraj v dvorani ministrstva za zunanje zadeve. V italijanski delegaciji je bilo 15 članov, v naši pa 14. Komisija bo sešla več dni, ker ima nalogo razpravljati o kliringu med našo državo in Italijo, odnosno o ureditvi dolgov, ki nam jih dolguje Italija še po starem kliringu. Vsega skupaj dolguje Italija naši državi 51.540.000 lir. Zaradi povečanja tega salda se je mudil nedavno v Rimu prvi podguverner Narodne banke dr. Ivo Belin, ki se je tamkaj razgovarjal o tehnični strani plačevanja Italije našim izvoznikom. Druga naloga komisije je, da uredi končnoveljavnost vprašanje jugoslovanske zone na Reki v Thon de Revelu. Ta predlog je postavila italijanska delegacija, s čemer bi hotela Italija pritegniti nekaj prometa iz preobremenjene pristanišča na Sušaku v prazno pristanišče Reke. Če bo naša država italijansko pomudno sprejela, bo stopila v dejstvo spodnja železniška proga, ki veže Sušak preko Brajdice z Reko.

Belgrajski del združene opozicije zadnje čase spet nekam giblje. Po povratku Božidarja Vlačice iz Zagreba, kjer je imel priliko porazgovoriti se o stališču dr. Mačka do senatskih volitev, so se začeli vstirati sestanki med Ljubom Davidovičem, Joco Jovanovičem in Mišo Trifunovičem. Včeraj se je mudil v Belgradu pri Ljubi Davidoviču tudi dr. Krizman, pravkar bivši SDS iz Zagreba. Tudi njegov obisk spravlja v zvezo z volitvami v senat. Najbrž bo kar ostalo tako, da bo dr. Maček postavil svoje kandidate, belgrajska opozicija pa jih ne bo (najhujša peščica županov, kolikor jih pripada belgrajskemu delu združene opozicije, ne more izvoliti nikogar v senat).

Živega piščančka je pod svojo pazduho izvalil neki praznovrni kmetič iz okolice Vrnjačke banje. Kmetič, od sila praznovrni, je čul za pripovedke, da se nekje v bližini vasi nahaja zakopan bajno velik zaklad. Stopil je k neki vrazarki, ki mu je sledeče naročila: vzeti mora sveže kokoške jajce, ga dati pod levo pazduho in ga štirideset dni greti, dokler se ne izleže piščanček. Tega piščančka je treba potem spet štirideset dni hraniti ločeno od vse druge perutnine, a v noči nato, ko je polna luna, ga je treba spustiti; piščanček bo sam stekel na kraj, kjer je zakopan zaklad. Kmetič je storil tako, kakor mu je bilo naročeno. Da bi se mu pa domači ne smejali, je levo roko povezal tako, kakor bi si jo bil težko rani. Tako se je piščanček izvalil prav na dan pravoslavnega božiča. Toda smola — piščanec je že naslednjega dne poginil. Kmetič pa je v vražo prepričan ter bo ponovno poskusil valiti piščančka, čim nastopijo bolj topli dnevi.

Dolg položen nižinski breg se je začel pomikati proti reki Donavi na odseku med železniškima postajama Sremski Karlovci—Cortanovci. Pomikanje je debela plasti zemlje so opazovali že dalje časa, zanimati so se pa za to začeli šele pred kratkim, ko je prišla v nevarnost tudi železniška proga in nova mednarodna cesta Beograd—Novi Sad. Železniško progo so skušali zavarovati na ta način, da so jo podprli s kamenitimi ograjami, vendar to ni pomagalo. Sedaj je na delu več komisij, ki si s tem pojavom belljo glave.

Kovčev, napolnjen z zdravili in strupi, je nedolgo ukradel nameščencu zagrebške tvrdke za izdelovanje in prodajo medicinskih predmetov »Isis«, Francu Setini, med vožnjo od Zagreba do Maribora. Setina je imel v kovčegu tudi večjo količino narkotičnih sredstev, ki so deloma tudi zelo strupena. Tat si z njimi najbrže ne bo veliko opomogel, če si ne bo nakopal celo zla, ker gotovo ni posebno več v ravnanih s takimi stvarmi.

Tri kmete je zasul snežni vihar v bosanski planini Bjelašnici. Kmet Ante Merdjan je šel v družbi svojega brata in dveh drugih kmetov preko planine v osrednjo vas. Ko so bili na vrhu gore, jih je zagrabil silovit snežni vihar, da so zgubili orientacijo. Merdjanu se je sicer posrečilo skočiti v bližnjo votlino, ostali pa so se zgubili v globokem snegu. Ko je kmet prišel domov, ni bilo nikogar od pogrešane trojice doma. Tudi po nekaj dneh se ni nihče javil. Zaradi tega mislijo, da so vsi trije našli smrt v snegu.

Ze dva dni in dve noči so vse mestne ulice v Bitolju brez luči. Podjetje »Elektroindustrija«, ki je dobavljalo mestu elektriko, ni prejelo iz mestne blagajne 300 jurjev, ki jih je mesto dolžno družbi za tok v lanskem letu. Pogajanja niso uspela, naka je podjetje ustavilo dobavo toka. Mestna občina je sicer voljna plačati svoj dolg, vendar le v nekoliko znižanem obsegu. Na pomoč mora priti banska uprava, da bo določila zmerno ceno za tok. Dokler sporazuma ne bo, bodo ulice ostale nerazsvetljene.

S premogovnim plinom se je na nekem rečnem šlepu na Savi pri Sisku zastopila vsa družina: delavec Jovan Savič, njegova žena Draginja in sedemletna hčerka. Delavec je imel na šlepu delno kurilni peč in se vlegel k počitku. Pri sebi je imel tudi ženo in hčerko. Iz peči pa je ponoči začel uhajati premogovni plin, ki je vse tri tako zastopil, da so jih zjutraj našli v težki nezvesti. Najbrž jih bo vse pobrala smrt.

Zagrebsko Zakladno bolnišnico povečujejo. Stavba se gradi iz lastnih sredstev, vendar so morali z delom prenehati, ker država klub obljubi ministra za socialno politiko in narodno zdravje Dragiši Cvetkoviču ni še nakazala sedem milijonov dinarjev, ki jih bolnišnica dolguje. Takrat je minister obljubil za bolnišnico še 10 milijonov dinarjev podpore za gradnjo oddelka za tuberkulozo. Tudi tega denarja v Zagrebu še nimajo. Uprava bolnišnice je izpala vse svoje denarne vire, zadolžiti se pa noče nanovo. Upajo pa, da bo državna blagajna izplačala dolžne zneske že v kratkem, da se dovršitev bolnišnice ne bi zavlekla za dobro leto. Bolnišnica je bila deležna tudi izdatnih podpor mestne občine in banovine.

Zveza nabavljalnih združenj je imela to dni svoje zborovanje v Slavenskem Brodu. Zborovanje se udeležilo 100 združenj s 504 glasovi, dočim se je abstinovalo okrog 200 združenj. Zagrebški delegati so zaradi tega predlagali, naj se zborovanje preloži. Tudi belgrajski delegat se je pridružil Zagrebčanom in zraven predlagal, naj se pred sklicanjem novega zborovanja skliče širša konferenca. Ljubljanski delegat je predlagal kompromisno rešitev, naj se zborovanje smatra za širšo konferenco v tistem momentu, če bi na zborovanju ne prišlo do nobenih pozitivnih sklepov. Ko je bila zahteva Zagrebčanov odklonjena, so ti zapustili zborovanje, ki ga je vodil predsednik zveze Miloš Stibler.

800.000 dinarjev podpore je dala savska banovina za popravilo zagrebške stolnice. Stolnica, ki je lep primer gotične stavbe, je bila zgrajena pred 57 leti in od takrat ni bila več popravljena. Popravila je potrebna zlasti streha in pa stolpi.

Rekord, kot ga Ljubljana

še ni doživela:

8 dni razprodane predstave!

Zato ne zamudite

Beli jorgovan

Predstave danes ob 16., 19. in 21.15 uri

Tel. 21-24

Kino Matica

V senci paragrafa

Ljubljana, 13. jan.

Tako se približno začnajo vse tatinske zgodbe. Razbil je šipo na oknu, zlezel skozi odprtino v hišo in vzal. Janez Istenič ni mogel v svojem življenju doseči višje kariere, kakor te, da je ostal to, kar je bil od začetka. Samski delavec, ki nima nikjer stalnega bivališča. In od tega, kar se je rodil na Kovskem vrhu, je poteklo 41 let. Na svoji življenjski poti je prišel 14. oktobra lani do Lesnega brda, vlomil v hišo Marije Poženel in si nabral tam pri njej vsakovrstnega perila od kombinirane pa do belega buret krila in plave ženske obleke. Skode je napravil lastnici za 2000 dinarjev. Potem je Istenič 30. oktobra na poti skozi St. Vid vzel Jožetu Pavšiču kolo, vredno 500 dinarjev. Albinu Vagaju pa kolo, vredno 800 dinarjev. In to bi mu bilo spet za silo, da bi nekaj časa shajal. Toda roka pravice, kakor je neusmiljena, je segla po njem. Včeraj se je moral Janez I. zagovarjati pred velikim senatom, ki so ga sestavljali predsednik g. Kovač in prisodnika sodnika o. s. g. Brelih in g. Lederhas zaradi zločina po paragrafu 310. Prisojeno mu je bilo eno leto in štiri mesece robije za zapah.

Dva z resnimi nameni

Značilno je, da so prav tisti ljudje, ki bi jih lahko imenovali izgubljene eksistence, po navadi polni načrtov in velikih idej. V svoji izgubljenosti in neobojnosti se jim v glavah rode misli, ki pa so čisto skora pravi tako blizu napoleonske iznajdlivosti in uspeha, kakor blizu kriminala. Na zatožni klopi sta včeraj sedela dva, ki bi ju lahko imenovali človeka z resnimi nameni. Albert F. je trgovski potnik, rodom iz Kopra. Osumljen in obtožen je bil prevare po par. 337 k. z. za lažno predstavljanje, Rudolf A., rodom iz Most pri Ljubljani, pa je po poklicu akvizitor. Obtožena sta bila, da sta z lažnim predstavljanjem izvaljala iz ljudi denar. Imela sta resen namen, da bi izdala knjigo »Ljubljana, Metropola Slovenije«. Dobivala sta prispevke in inserate. Ker pa knjige le predolgo ni bilo na spregled, je njuno nabiranje vzbudilo sum prevare. Od raznih oseb je A. dobival predplačila po 20 dinarjev. Podobno pa je Albert zbiral prispevke za izdajo Telefonskega imenika, čeprav je bilo znano, da pravilnik prepoveduje vsakomur zasebno izdajati telefonski imenik, do katerega izdajanja ima pravico samo Poštna direkcija.

Oba obtožena sta se zagovarjala, da sta imela resen namen z izdajo omenjene knjige in Telefonskega imenika. Nihče od njiju ni imel namena koga prevariti. Imela sta za svoj posel poseben telefon na razpolago pri dveh trgovcih, ki sta zanj sprejemala naročila. Sicer gradiva res še nista imela zbranega, toda, kar je bilo dolgov, sta vse pošteno poravnala. Albert F. je že preje zasebno izdajal telefonske imenike, ki pa so bili vestno sestavljeni, ko jih Poštna direkcija še ni imela v zakupu. Tudi stranko so bile z imeniki prav zadovoljne in so jih iskale. Pravilnik pa je danes samo pravilnik in ne zakon, da bi se ga moral kdo držati. Po zagovoru branila sta bila oba oproščena po par. 28 k. p.

Mesec dni zapora za 2 Din

Na mitnitski pride kaj pogosto do sporov. Tako je prišel vnavrž s trošarinskimi pazniki tudi 35-letni Peter Dolinšek, rodom iz Trčiča, sedlaški pomočnik v Štepanji vasi pri Ljubljani. Pe-

ljal se je 19. septembra lani na kolesu proti mestu Ljubljani in imel s seboj na kolesu konjsko plahtu. Paznik Kaplan Martin ga zautstavi in pobara, kaj vozi s seboj.

Stato plahto, odgovori, Dolinšek. Vestni paznik Kaplan Martin pa je le posunil, da plahta ni stara in je pogledal. Plahta je bila še povsem nova, samo obšita s starim. Zahteval je zato od Dolinškega, da plača tranzitno pristojbino. No, do tega ni prišlo. Peter Dolinšek ni hotel plačati dveh dinarjev trošarine. Plahta je stara, to lahko vsak vidi. Ko je hotel zasesti kolo in popihati s plahto, ga je paznik Kaplan Martin skušal zadržati. Peter Dolinšek ga je trikrat močno s pestjo po glavi, da je imel paznik zateklo in rdeče lice, da mu je celo kožo prebil in da je Kaplan tri tedne bolelo. S tem se je Peter Dolinšek upiral trošarinskemu pazniku, ki je vršil svojo službo, zahteval tranzitno pristojbino. Dolinšek je paznika ovrl s silo in grdo ravnal s službeno osebo. Zato je kriv po paragrafu 81 in 128 k. z.

Na razpravi včeraj je skušal Dolinšek dokazati, da je paznika Kaplan samo odrinil in da ni imel namena se peljati dalje proti mestu, temveč domov po listek, s katerim bi dokazal, da je plahto prav prejšnji dan kupil v Ljubljani. Paznika ni udaril po glavi, kar je navadna laž. Paznik pa tudi ni imel pravice, da ga ustavlja, ko se je hotel peljati domov in ne v meso.

Priči, paznika Lampe in Slabe sta pričala proti Dolinški, da je v resnici udaril paznika Kaplan. Dolinšek je navajal dve novi priči za svojo nedolžnost. Pazniki da so prekoračili meje službenega poslovanja, bušili so ga po tleh in mu zlomili rebro, da se je moral zdraviti v bolnišnici. Dolinškovo branilec je predlagal nove priče.

Veliki senat je sklepal in razsodil, da je Peter Dolinšek kriv in se kaznuje po paragrafu 128, par 31 k. z. z enim mesecem zapora. Dolinšek se je pritožil proti izreku o krivdi in proti kazni.

Izsiljevalca

Zaradi izsiljevanja sta prišla pred veliki senat Ivan J., star 20 let iz Voklega pri Senčurju in 30-letni Rudolf H. iz Dolnje Nemške vasi v fari Trebnje. Obtožena sta bila, da sta od Avgusta R. zaradi njegovih nenavadnih odnosov do istega spola, izsiljevala denar, češ, da ga bosta sicer razkrinkala in ovdadila oblasti. Noveembra lani sta od R. zahtevala 800 dinarjev, Rudolf H. pa je že v letu 1934 in 1935, zahteval od njega, da mu izroči 100 din. enako jeseni 1936. Njuno izsiljevanje pa se jima ni posrečilo. Ivan J. je zakrivil prestop po par. 329, 31 k. z., Rudolf H. pa zločin izsiljevanja po par. 332, 31 k. z. Oba obtožena sta že v preiskavi priznala svoje dejanje. Na včerajnji obravnavi je bilo občinstvo izključeno, ker je bila obravnavna tajna. Obsojena sta bila Ivan J. na dva meseca zapora, Rudolf H. pa na leto in dva meseca strogega zapora.

Obtožnico je zastopal državni tožilec Branko Goslar.

Prosveta na Kodeljevem priredi v nedeljo, dne 16. t. m. z začetkom ob 5 popoldne dve šolajgri: enodejanko »Tri nečakinja« in trodejanko »Vseki obisk«. Prireditve se bo vršila v gledališki dvorani Banovinskega vzgojevališča na Selu, Vabljeni!

Prijava motornih vozil in overovljenje voznikov izkaznic za tekoče leto

Ljubljana, 12. januarja. Uprava policije v Ljubljani poziva lastnike avtomobilov, avtobusov in motociklov, da takoj prijavijo svoja vozila za leto 1938 in plačajo banovinsko trošarino na pnevmatiko.

Rok za plačilo banovinske trošarine na pnevmatiko je do 15. t. m. Položnice in event. potrebna navodila se dobe v sobi št. 2 v Selenburgovi ulici št. 5, I. nadst.

Za prijavo motornih vozil predpisane tiskovine v dveh izvodih se dobe v gori navedeni sobi in stanejo 5 din za avto, odn. 3 din za motocikel.

Takša v drž. kolku za prijavo znaša za avtomobil 100 din, za motocikel 50 din ter se prilipi na en izvod prijave in predloži s potrdilom o plačani banovinski trošarini na pnevmatiko obenem s prometno knjižico v gori navedeni sobi.

Istodobno se pozivajo vozači motornih vozil, da predložijo svoje vozniske izkaznice v overovljenje za leto 1938 in plačajo banovinsko takso v banovinskem kolku; samovozači po 100 din, motociklisti po 50 din.

Prošnjo za overovljenje vozniske izkaznice je kolkovati po t. p. 1. t. z. s kolkom 10 din, za rešitev pa je priložiti po t. p. 5. t. z. kolek za 20 din.

Opozorilo telefonskim naročnikom

Ljubljana, 12. januarja. Vse telefonske naročnike vljudo opozarjamo, da poteče dne 15. januarja rok plačila telefonske naročnine. Vplačila se vršijo na dostavljene čekovne položnice. Naročniku, ki zamudi rok vplačila, se telefon začasno izključi iz prometa dne 16. jan. za zopetno vključitev pa mora plačati takso 100 din. V primeru, da kak naročnik omenjene položnice ni prejel, jo reklamira lahko pri pošti Ljubljana 1. Pripominjamo, da morajo naročniki poravnati brez izjeme vsi naročniki, tudi tisti, ki so zaradi kakih tehničnih motenj ali prekinitev vložili prošnje za odpis naročnine.

Pošta Ljubljana 1.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Vremensko poročilo

»Slovenska doma«

Po stanju danes ob 7 jutraj

Kraj	Barometriski stanje	Temperatura v C	Relativna vlažnost v %	Veter (smernost, jakost)	Pada-vine m/m	Vista
Ljubljana	768.7	-2.0	3-2	88	8 E ₁	—
Maribor	770.8	-1.0	5-0	70	0 0	—
Zagreb	765.4	-4.0	4-1	90	5 0	—
Belgrad	766.8	-1.0	9-0	95	0 WSW ₁	—
Sarajevo	767.5	-1.0	12-0	95	6 0	—
Skopje	—	—	—	—	—	—
Split	764.5	4.0	11-0	70	0 N ₁	—
Kumbar	768.7	6.0	13-0	60	0 WSW ₁	—
Rab	766.3	3.0	7-0	90	4 E ₁	—

Vremenska napoved: Pretežno vedro in zmerno hladno. — Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj: Megla do 11.30. Nato sončno z delno oblačnostjo.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, 13. januarja: Veronika.
Petek, 14. januarja: Hilarije, škof.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10 in mr. Bohinec ded., Rimska c. 81.

Predavanje Prirodoslovnega društva v Trbovljah. V petek, 14. januarja bo ob 18. uri v dvorani Delavskega doma zanimivo prirodoslovno predavanje s predvajanjem filma »Čudeži mikroskopa«, kakor je bilo na tem mestu že javljeno. Na to izredno lepo zasnovano poljudno-znanstveno predavanje opozarjamo, ker se ravno našim podeželskim krajem redko nudi prilika videti in slišati kaj podobnega. Vstopnina je 1, 3 in 6 din.

Filozofsko društvo in Društvo za pravno filozofijo in sociologijo hosta priredila v soboto, dne 15. t. m. predavanje o »Filozofskih osnovah prava in čisti pravni filozofije«. Predaval bo g. univ. prof. dr. L. Pitamic. Predavanje bo ob 6 zvečer v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

XIII. prosvetni večer, ki bo v petek 14. januarja ob 8 v beli dvorani hotela Union, bo posvečen Bolgariji. Predaval bo g. prof. Silvo Kranjčev, ki si je prav od blizu ogledal bolgarsko zemljo. Vso svojo pot po Bolgariji bo nazorno podal z besedo in z lepimi skiptičnimi slikami. Na to predavanje vljudo vabimo vse prijatelje Bolgarije in našo šolsko mladino in vse one, ki bi radi preživeli počitnice v Bolgariji, saj je to najcenejša država na Balkanu. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Lj. Miklošičeva c. 7. Sedeži 3 dinarje, stojala 2, dijaška 1 dinar.

»Mi i Vi«, revija za odersko kulturo, ki jo izdaja Združenje gledaliških igralcev, je izšla. Dobi se pri operni blagajni, v trafikah in knjižarnah. Ta številka stane 3 din in obsega 65 strani. Nadaljnje številke bodo po 3 din.

Prirodoslovno društvo v Ljubljani opozarja, da se vrši na Jesenicah v četrtek 13. januarja ob 20 v risalnici narodne šole predavanje g. univ. prof. dr. Mariusa Rebeka »O sintezi organskih barvil«. Predavanje bodo spremljale lepe skiptične slike. Posebna redka prilika tega predavanja pa so eksperimenti, ki jih bo predavatelj izvrševal pred očmi gledalcev. Vstopnina te 2, 4 din.

Predavanje g. doc. dr. Ivana Matka »Prehrana človeka in vitaminje« ki naj bi se vršilo v četrtek ob 20 v dvorani Delavske zbornice in ki je bilo najavljeno v nedeljo v programu Prirodoslovnega društva, odpade zaradi nenadno nastalih zaprek.

Ljubljanski gledališče

Drama. — Začetek ob 20.
Četrtek, 13. januarja: »Gospodična Julija« — »Snubac«, Red B.
Petek, 14. januarja: Zaprt.
Sobota, 15. januarja: »Bela bolezen«, Izven. — Znižane cene.

Nedelja, 16. januarja: Ob 15: »Sneguljčica«, Mladinska predstava. Premiera. Izven. — Ob 20: »Belaška opera«, Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

Ponedeljek, 17. januarja: »Svedrovič«, Red A.
Opera. — Začetek ob 20.

Četrtek, 13. januarja: »Linda di Chamounix«, Red Četrtek.
Petek, 14. januarja: Gostovanje baleta »Parnell«, Izven.

Sobota, 15. januarja: »Pri treh mladenkah«. — Gostuje ga. Zlata Gjungenac. Izven. Zniž. cene. Nedelja, 16. januarja: Ob 15: »Ančka«, Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Evgenij Onjegin«. Izven. Gostuje ga. Zlata Gjungenac. Znižane cene.

Poljski balet Parnell, ki je s tolikim uspehom nastopil v ponedeljek v naši operi, ponovi svoj nastop v petek, dne 14. t. m. po znižanih cenah od 42 din navzdol. Na sporedu je pet novih baletnih točk, ostali deli sporeda pa izpolnijo točke, ki so imele zadnjič največji uspeh. Balet je izvrsten in obisk najtopleje priporočamo. Natančen spored še priobčimo.

Ga. Zlata Gjungenac gostuje v ljubljanski operi v soboto, dne 15. t. m. v Schubertovi opereti »Pri treh mladenkah« in v nedeljo, 16. t. m. v Čajkovskega operi »Evgenij Onjegin«. Na oba večera, ko je gost naše opere odlična umetnica Ga. Zlata Gjungenac, opozarjamo. Veljajo znižane operne cene.

LJUDSKO PREDVAJANJE ZVOČNEGA FILMA »MALAJSKA DZUNGLA«

V okviru prireditve Prirodoslovnega društva v Ljubljani se predvaja danes, v četrtek, 13. januarja, in v petek, 14. januarja ob pol 15. uri ter v nedeljo, 16. januarja ob pol 11 v dvorani Delavske zbornice poučen poljudno-znanstveni prirodoslovni film iz življenja tropične džungle.

Film je poln zanimive in pester vsebine ter kaže na eni strani divje sile in boji, na drugi pa odkriva poseben čar in nepokvarjeno lepoto tiste prirode, ki je prepuščena sama sebi in svojem razvoju, in katere se ni spremenila sled človeške stopinje. Film je primeren in poučen za vse stanovalce in vsako starost, zlasti pa bo mogla na prav lahek način ravno mladina dobiti vpogled v skrivnostno dnevno in nočno življenje pragozda, katere se izgublja v nepredirnih sumah.

Da omogočimo ogled filma vsakomur, so cene samo 2, 4 in 6 din.

„Tisti, ki to pripoveduje,
starost z ljubeznijo izpoveduje...“

Razgovor z najstarejšim Mojstrančanom

Jožetom Koširjem, po domače „Lipnikom“

Mojstrana, v začetku januarja.

Po naši slovenski zemlji živi mnogo osemindevetdesetletnikov, kar je pač dokaz, da je pri nas zdravo podnebje in seveda tudi, da nekateri ljudje le znajo in so znali pravilno živeti... Bolj redko pa je, da taki stari ljudje ohranijo popolno duševno in telesno svežost, da se spominjajo vseh pomembnejših dogodkov od otroških let dalje. Eden teh slednjih je

se skrivoma vrnil za robom k drevesu, kjer je bil privezan tovariš. S pipico sem prerezal vrv in že sva jo ucvrla s tovarišem za plotovi, tako da Košir sploh ni mogel vedeti, kako mu je privezan ujetnik mogel pobegniti.

To je bila ena od prvih Jožetovih lumparij, ki pa seveda ni bila edina.

Tron s sumljivo podlogo

K nama so prisledali novi gostje in bila nas je precejšnja družba, ko je Košir nadaljeval:

»Ko sem končal šolo, so me poslali v sosedno Radovino ovce past. Pasli smo občinsko živino. Nek star možičelj, Madron po imenu, je bil glavni pastir, čednik imenovan. Nek Jaka Guzej, ki je bil mojih let in smo ga šele pred nekaj tedni pokopali, pa je bil poleg mene čednikov pomočnik. V Novakovu rovtu, kjer smo največ pasli, smo imeli malo leseno pastirsko bajto, da smo se zatekli tja ob slabem vremenu. V tej bajti je imel čednik Madron v kotu poseben sedež, kjer ni pustil nikomur drugemu sedeti. Sedežu smo pravili 'Madronov tron'. Kolikokrat je dobil moj sovrstnik Jaka po grbi, če ga je čednik dobil na svojem tronu. Pa je bil Jaka tič. Saj mi na onem svetu ne bo zameril, če sedaj povem to njegovo lumparijo. 'Tron' je bil pokrit z debelo plastjo mahu. Nekeč. ko čednika ni bilo blizu, je Jaka dvignil tisti mah, napravil na tron nekaj človeškega potema pa položil mah nazaj. Ko je bilo zopet slabo vreme, sva šla z Madronom v koč, Jaka pa tedaj ni bilo. Čednik je takoj sedel na svoj 'tron', najprej je še malo čudno pogledal, da se je mah pod njim tako sumljivo zasukal, potem pa je seveda ugotovil vzrok. Nikdar čednik Madron ni pogruntal, kdo mu je to stvar napravil, pa tudi nikdar več ni sedel na svoj do tedaj tako priljubljeni 'tron'.

V gorečih hlačah...

Od pastirskih je povedal Jože še eno: »Kot pastirji smo bili v Radovini pri Požrlu, kjer je bil samo star kmet in hlapec. Hlapcu je bilo ime Sokl, vsaj tako smo mu pravili. Vozil je tedaj iz Radovine oglje v Mojstrano, moj pastirski tovariš Jaka pa mu je pri tem pomagal. Seveda tudi ta stvar ni šla brez lumparije. Sokl je imel debele, smolnate in na vseh koncih in krajih, zaflakane hlače. Ena od teh 'flik' mu je odzadaj malo štrlela od hlač. Jaka je vzel kresalo in kresilno gobo (bile so sicer že vzgajale, a smo sparali), gobo vžgal ter tlečo vtaknil neopaženo Soklu za štrlečo 'fliko'. Prav ko sta prišla Sokl in Jaka v Mojstrano, se je začel Sokl vrteti, češ da ga zadaj nekaj peče. Pa je tedaj tleč veliki del hlač. Ker so bile hlače hudo smolnate, je bilo precej sitnega dela, dokler so Sokla pogasili. Sokl je kmalu iztaknil, kako je prišlo do tega 'hlačnega požara' in Jakcu se seveda ni dobro godilo...«

Zobobel - izgovor za „fajflan e“

»Po dveh letih paše so doma sklenili, naj se izučim mizarске obrti, da bo enkrat nekaj iz mene — kakor so mi dejali. Poslali so me v Beljak v neko veliko mizarско delavnico. S seboj v Beljak sem prinesel nekaj, kar bi gotovo povzročilo, da bi me mojster ne sprejel, če bi za to mojo stvar vedel. Bila je to — nepremagljiva kadilska strast. Že kot pastir sem se navadil na fajfco, v kateri je tlelo navadno orehovo listje. V Beljaku pa sem sklenil prijateljstvo z natakarji neke kavarne, kamor so zahajali večinoma oficirji. Tu sem pretaknil vse kote ter pobiral oficirske čike. Te sem tlačil potem v fajfco in sem tako fajflal. Da bi me ne videl mojster — Bog ne daj, da bi v delavnici kadil — sem hodil vedno v prostor, ki je namenjen za čisto kaj drugega, kakor za kajenje.

Pri istem mojstru je delal nek Italijan Lojz. Ta je bil velik 'šparmajster'. Ob nedeljah je delal razne škaflice, ki sem jih jaz potem prodajal okrog po Beljaku. Lojz pa mi je dajal za

to večinoma tobak. Ko je neke nedelje zvečer Lojz odšel, sem sedel s fajfco v ustih v delavnici za pečjo. Vedel sem, da mojstra ne bo, ker nobeno nedeljo ni pogledal v delavnico. Kmalu sem se položil v svojo posteljo v kotu delavnice; vedno sem imel še pipico v ustih, pa se mi je pripetila prva nesreča, da sem s pipico zaspal. Druga nesreča, ali bolj rečeno, smola je sledila kmalu za tem: v delavnico je proti vsem običajem prišel mojster ter me našel spečega s pipico v ustih. Ko sem se zjutraj prebudil, sem bil brez pipice...

(Nadaljevanje sledi.)

Radijska postaja na ledeni plošči

Stirje ruski učenjaki Fedorov, Papanin, Širšov in Krenkel se že šest mesecev vozijo na ledeni plošči blizu severnega tečaja in proučujejo morske toke, premikanje ledu, zemeljsko privlačnost, globino morja itd. Celo politiko uganjajo. Papanin je namreč kandidiral za sedanje volitve v nekem okraju, pa je s severnega tečaja — ozir. 1000 km niže — navduševal po radiu svoje volivce za svoja načela. — Ledena 'ladja' raziskovalcev plove neprestano proti Groenlandiji s hitrostjo 4 do 5 km na dan. Ko bo nastopila 6 mesečna polarna noč, je sklenila ruska vlada učenjake za menjati z drugimi.

Poroka kolhoznega strojevodje

Mosk. »Komsomolskaja Pravda« poroča iz Voroneža: Peter Galkin, član Komsomola in kolhozni strojevodja, se je oženil in priredil svečano cerkevno poroko. Po poroki in maši sta priredila mlada zakonca izlet za povabljenе goste s kolhozni konji. Ženinov drug, tudi strojevodja pri motornih plugih, je sedel v prvem vozu s sv. podobno v naročju. To se je godilo ob belem dnevu v kolhozu Jeriševki, kjer imajo večkrat na teden številno obiskano redno službo božjo. Kolhozni fantje in dekleta prihajajo v cerkev tudi iz drugih vasi. Pri stalnem cerkvenem zboru s plačanim zborovodjo pojejo najboljše kolhozne pevke. Komsomolski krožek je zamen ugovarjal in dosegel samo to, da nastopa cerkveni zbor z ljudskimi pesmi tudi pri komsomolskih veseljah. Vsi, ki obiskujejo cerkev, prihajajo v praznični obleki, do čim obiskujejo Klub komun. mladine vedno uma-

zani in v delovni noši, češ da je notri vse umazano in so zaprašene klopč. Sploh se ne poznajo pri poroki noben 'komunistični vplivi, temveč se vrši vse po starem. Ženin plača nevelinim staršem vsaj 50 rubljev 'odkupnine'. Nevesta pa mora imeti doto: obleko, vsaj 5 do 10 srajc, šivalni stroj in tudi kolo. K poroki gre nevesta v svili. Vse to blago ni na prodaj po trgovinah. Oskrbijo ga kljub prepovedi zasebni trgovci, ki vse pripeljejo iz Moskve in Leningrada. Seveda je blago temu primerno drago. A povsod se sliši, da 'vsaj za poroko moramo biti po kristjansko napravljeni'.

„Liga naših nemih prijateljev“

skrbi podobno kakor »Društvo za varstvo živalic«, ki je tudi posebno razvito v Angliji, za to, da »uboge nedolžne živalice« ne trpe preveč zaradi človeške krutosti. Samo v Londonu ima liga celo vrsto uslužbencev, ki vsako noč brskajo po zapuščenih ulicah, po parkih in javnih vrtovih in iščejo »sirotice« mačke, da jim dajo dom, ali prav mlo pošljejo v prijetno smrt. Lani so ti junaki rešili trpljenja 100.000 mačk, liga pa je za to veliko »človekoljubno« delo potrošila 5.000 funtov šterlingov (čez milijon din).

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 13. januarja: 12 Uvertura (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13. Čas, spored, obvestila — 13.20 Odlomki iz filmov (plošče) — 14.15 Vreme, borza — 15. Pestrí zvoki (Radij, orkester) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. R. Kolarič) — 19. Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zabavni kotiček — 20. Harmoniko igra g. Rudolf Piliš — 20.40 Operni speli in napevi (sodelujeta: gde. Sonja Ivančič in Radijski orkester) — 22. Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Zvoki v oddih (Rad. orkester).

Drugi programi

Cetrtek, 13. januarja: Belgrad-Zagreb: 20.00 Celo. Humor, 21.30 Pestre pesni, 22.15 Ciganske romanse — Dunaj: 19.40 Klavir, 20. Igra, 22.30 Zabavni koncert — Budimpešta: 20.30 Večer balad, 21.25 Orkestralni koncert, 22. Plesna glasba — Trst-Milan: 17.15 Vokalni koncert, 21. Molnarjeva legenda iz predmestja 'Lilium' — Rim-Bari: 17.15 Schubertov kvintet, 21. Mosorskega opera 'Florenščina' — Praga: 19.35 Ofertna glasba, 22.40 Suite in mazurke — Varsova: 20.10 Vojaška godba, 22. Beethovnov septet — Berlin-Hamburg: 20. Plesna glasba — Bratislava: 19.10 Mozart in Čajkovski — Lipsko: 20. Brucknerjeva IV. simfonija — Frankfurt: 19.10 Glasba iz 18. stoletja — Bernmünster: 20. Mestna godba iz St. Gallena, 21.40 Mojstrske balade — Sottens: 20.30 Operna glasba, 21.15 Vokal. koncert, 21.45 Operetna glasba — Strasbourg: 21.30 Saint Saensove skladbe.

Jože Košir, p. d. Lipnik, iz Mojstrane. Bil je rojen leta 1851 in je torej sedaj star 87 let. Je najstarejši možič v občini. V letih ga poseka samo še Jera Lah, ki je stara nič več in nič manj kakor 95 let in je posebno znana po tem, da more nesti popolnoma zvrhano posodo mleka, ne da bi pri tem samo malenkost razlila. Tudi sicer še opravlja vsa navadna kmečka in hišna dela. Edina hiba pri njej je — slab sluh.

Pa se povrnimo zopet k Jožetu Koširju. Vedel sem, da je pravcati živi leksikon vseh močjih zanimivosti. Končno sem ga nek popoldne izsledil v gostilniški sobi hotela »Triglav« in kmalu se je začel veliki »intervju«. Ker sem vedel, da ima dobri Jože skoraj vedno pipo v ustih in ker pipinega tobaka ne morem prenašati, sem ga najprej vprašal, če bo mogel vzdržati kako uro brez kajenja, pa naj v zameno nagne kak frakelj. »Ves teden vzdržim brez fajfice, če je treba...« je bil odgovor in že sva bila nazaj v letih, ko je tedaj še neboljeni Jože trgal hlače po klopih dovse šole. »Lčitelj — Bog mu daj dobro — se je pisal Kozelj, pa ni bil kozel, marveč pameten, da je veljal za župnikom za prvega človeka v kraju. Hud je bil pa tudi tako, kakor bi ne bilo treba; kolikokrat mi je iztepel hlače...« Tu se je Jože instinktivno presedel, napravil požirek in pripovedovanje je šlo naprej.

Prva lumparija

»Tisti hiši, v kateri je sedaj trgovina Štular, se je tedaj v mojih otroških letih, je nadaljeval Jože, »reklo pri Koširju. Gospodar je imel na svojem vrtu krasna jabolka, ki nam solarjem niso dala miru, dokler se nismo spravili nad nje. Eden je splezal na drevo in tresel jabolka, mi pa smo jih pobirali. Pa se naenkrat pojavi v sadovnjaku gospodar. Vsi, razen onega, ki je bil na drevesu, smo srečno odnesli pete. Oni z drevesa pa je skočil z jabolka prav pred gospodarja, ki ga je seveda takoj zgrabil. Imel je s seboj debelo vrv, da bi nas z njo nabil. S to vrvo je privezal ujetnika k drevesu, potem pa jo je udrl za nami. Jaz sem se od bežeče skupine ločil ter

Slika iz filma »Poročnik indijske brigade«, ki ga bo v kratkem začel vrteti ljubljanski kino Un.c.n.

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

Vsako jutro so konjeniki upali, da jim bodo zapovedali kaj »posla«. To brezdnelno životarjenje pred obrazom sovražnika jih je jezilo in jim uničevalo potrpežljivost. Toda vsako jutro so se od povelja vračali razočarani v šotore. Spet je bilo treba gledati, kako si bodo preganjali dolgi čas v sivem, brezdelnem dnevu.

Vedeli so vsi, da je Surat kan, ki jim je prizadel toliko gorja, zdaj na ruski strani, tu na Krimu. Po taboru so govorili celo o tem, da vodi maharadža sovražnikove oddelke prav na višinah okoli Balaklave, kjer je bil glavni stan njegovega nekdanjega svetovalca, hinavskega grofa Volonova.

Volonov je poveljeval ruskemu topništvu in carjevim kosaškim polkom za tretjo topniško črto. Angleži so imeli do ruskih topov nekaj kratkih kilometrov. Zato vojaki niso razumeli, zakaj jim ne zapovedo, naj preidejo v napad na ruske postojanke. V četrte ure bi skokoma dosegli rusko bojno črto in bi sovražnika zdrobili in zmleli...

Vojaki so sodili po tem, kar so videli na lastne oči. Niso poznali, kakšen je celotni strateški položaj zavezniške vojske, niso pregledovali zemljevidov, ki so viseli v glavnem stanu zavezniškega poveljstva. Zato niso mogli vedeti, da bi napad po Dolini smrti pomenil zanje pogubo...

Vsi so mislili samo na to, da je tam gori, nekje na tistih bregovih skrit Surat kan, zverina iz Chukotija, tisti Surat kan, ki je pred nekaj meseci v mali indijski trdnjavi zapovedal, naj pokoljejo ujetnike, ženske, otroke, neoborožene vojake, starega, ljubljene poveljnika sedemindvajsetega indijskega polka, Campbella... Surat kan je prelomil besedo, s katero je obljubil, da bodo oblegani Angleži lahko svobodno odšli iz trdnjave k tovarišem v Loharo...

Zaradi vsega tega bi bili vsi ti vojaki z največjim veseljem sprejeli vsako povelje za naskok na Surata. To mrtvo čakanje in čemenje po šotorih jim je drobilo moči, jim jemalo voljo in ubijalo v njih junaško razpoloženje.

A prišlo je še nekaj strašnejšega kakor dolgčas, siva jesen in brezdelno čakanje. V taboru je začela razsajati kolera, ki je v kratkem pobrala veliko vojakov.

Ni čuda: na bolezní niso dosti računali, ko se je vojna začela. Mislili so, da bo to le kratak pohod, kazenska ekspedicija proti ošabnim Rusom, ki se bo končala v nekaj tednih. Zato ni bilo v zavezniški vojski dovolj zdravnikov in bolničarjev. Takoj v začetku kolere je tudi že začelo zmanjkovati zdravil in vsega, kar je potrebno za nego bolnikov in ranjencev. Okuženih je bilo tudi nekaj vodnjakov, da se je med vojsko začel širiti poleg kolere še legar.

Kolera in legar sta prizadela zaveznikom in indijski brigadi več škode kakor dozdej vsi ruski napadi.

Na jesen, prav za prav že pozno, tik pred zimo, je prišel na krimsko bojišče oddelek angleških bolničark pod vodstvom sestre Florence Nightingalleje.

To je bilo mlado hrabro dekle, ki se je z redko požrtvovalnostjo vse posvetilo strežniškemu poklicu. V začetku je Florence naletela na hud odpor starokopitnih angleških zdravnikov, ki niso hoteli pustiti, da bi se ženske mešale v človekoljubni posel, ki je bil po njihovem mnenju izključno njihov. Toda Florence je kmalu zlomila s svojo vztrajnostjo odpor starokopitnih ranocelcev, ko je s svojo odločnostjo, pogumnostjo in vztrajnostjo dokazala, da so ženske za to delo prav tako, še bolj sposobne kakor pa moški.

Florence je bila ena izmed prvih izučenih bolničark na svetu sploh. Bila je hči odličnega londonskega meščana, a se

je odrekla udobju, zloženemu življenju in dediščini, zapustila zaročenca, rodbino in bogastvo, samo da bi se vsa in brez zadržkov lahko posvetila svojemu vzvišenemu, čeprav tako težkemu in nevarnemu poklicu.

Na krimskem bojišču se je kmalu razvedelo o prihodu tega junaškega dekleta, ki se ni bala ne kolere, ne sovražnih krogel. Vsak ranjenec in bolnik v zavezniškem taboru je imel eno samo željo: da bi prišel v tisto barako, nad katero je imela nadzorstvo Florence Nightingallova. Postala je nekak malik vseh vojakov, ki so jo ne le ljubili kot dobrotnico in mater, marveč so jo naravnost oboževali.

Njeno ime je postalo tako splošno znano, da ga ni bilo vojaka, ki bi ne bil vedel zanjo. Iz Londona, iz Pariza, iz Amerike so prihajali časnikarji, da vidijo prvo žensko, ki se je posvetila skrbi za ranjence na bojišču. Po vsem svetovnem časopisu so izhajali članki in poročila, ki so Florence slikala kot pravo čudo.

Florence se je po prihodu na Krim takoj spravila na boj proti koleri. Imela je srečno roko, zagrabila je tam, kjer je bilo treba: skušala je preprečiti vsa okuženja. V kratkem času je tako znatno zmanjšala število smrtnih primerov v zavezniški vojski.

Iz Anglije so prihajale velike pošiljave perila, zdravil in vsega, kar je dozdej manjkalo vojski na Krimu. Tudi to je bila zasługa Florence Nightingallove...

V teh mrakotnih, deževnih dneh pod konec oktobra je bilo to dekle edina svetla podoba za vse vojake, ki se niso bali smrti, pač pa so trepetali pred bolnišnico in pred ležanjem v umazanih. To je bilo hujše od krogel, to je bilo počasno, a zato nič manj gotovo in zanesljivo umiranje...

Vojaki so drug drugemu pred vsakim bojem obetali, da si bo vsakdo od njih z vsemi silami prizadeval, da bo njegov tovariš prišel v barake Florence Nightingallove, če bo ranjen...

Samo vojaki indijske brigade so imeli pred sabo drugo podobo, v katero so upirali svoje poglede: to je bila postava Surata, ki jim ni nikdar izginila izpred oči. Vsako jutro so se znova nadejali, da bo nazadnje vendarle prišlo povelje za naskok na Balaklavo, kjer je tičal Surat kan, krivec klanja v Chukotiji...